

ВИХОДИТЬ В ЧЕРНІВЦЯХ
що середи, п'ятниці і неділі,
з тижневим додатком
„РУСКА РАДА“.

Редакция, адміністр. і експедиция
при улиці Петровича ч. 2.

Рукописи звертає ся лише на поперед-
не застереження. — Рекламациі неоче-
чатані вільні від оплати поштової.

БУКОВИНА

ПЕРЕДПЛАТА на „БУКОВИНУ“

разом з „Рускою Радою“:

на цілий рік	20 К.	—	с.
„ пів року	10	„	—
„ чверть року	5	„	—
„ місяць	1	„	70

Поодинокі числа „Буковини“ 16 сотиків.

Передплата і наданість за інсерати
платні в Чернівцях.

Tempora mutantur...

(X) Часи змінюють ся. Все йде, все минає на нашій Буковині. Політичні партії враз із їх органами, політичні мужі, навіть „фамілійні гевії“, все те пересипує ся як в калейдоскопі — перекидує ся із під одного прапору під другий, навіть зовсім протилежний. Зовсім так, як в країні, де більшість частини політиків не ходить о потреби народних мас, які остають хіба тревало ті самі, а тільки о приватні справи, о личні амбіції, для яких заспокоєня єднає ся подвійників не силою переконань — тільки корупцією чи в формі гроша, пенсій, синекур, чи в виді політичних становищ, які можна найінтративніше використати для своїх найближчих. Відповідно до сего і політичні органи поодиноких груп, не надто дбають про освіднюване загалу про його дійсні потреби, а за те сьпівають собі взаємно пеани або безпошадно лають ся, в чім недосяжні саме нові „спасителі“ Буковини із „берненьським Месією“ на чолі. Він хіба не знає нашої приповідки: Не будь солодкий, бо тебе розлижуть, і не будь гіркий, бо тебе розплюють. Та й те правда, що се може обходити тільки того, хто не наплював сам на свою минувшину, на свою давню роботу, із якої могло вийти тільки користи народним масам...

Колись писали „реформатори“ із „Fr. L. Ztg.“, що буковинське православне духовенство складає ся: із облудників і „нищих духом“, які спільно працюють над тим, „щоб не лише безмежно визискувати нарід матеріяльно, але також руйнувати его морально і духово“. Осуд-

жувало ся безпошадно те, що у нас панує грубе надуживане релігії і церкви до політичних і личних цілей духовенства враз із митрополитом „святцем“ на чолі, „який сьвідомо охоронює і попирає пошівство в его найбрудніших про- явах“. Оттак писало ся колись, а тепер п. „вільнодумні реформатори“ із „Fr. L. Z.“ прийшли прійдїте поклонїм ся перед тими самими „святцями“ і — бородою того самого о. сов., Бежана, що хіба грає в „соньмищи“ консисторників перодову скрипку...

Та зміна ся йшла слідом за „тевіяльним“ проводатором, який вкінці переконав ся практично, що в очах консисторників „заслугою вважає ся лякейство, лизунство й рачковане в поросї перед могутим“. (Гл. статї д-ра Ончула „Про церковне питанє на Буковині“.) Тож не диво, що після сего звершив ся пресловутий Бежан-Куїз, а по якімсь часі вийшов на яву ще й пись- менний документ Бежанівско-Ончу- лівської дружби. До буков. сьвя- щенства — бачите — розійшло ся від консисторської кліки таке посла- ніє: „Consilierul Consistorial Dionis sav. de Bejan roagă să binevoiti a sprijini din răspuțeri colecta pentru fondul național-politic și să trimiteti banii sau sinete (accepte) la adresa președintelui partidului național d-lui Modest sav. de Grigorcea în Cașar- ciu pe Sirete.“ Се значить по нашому, що консисторський совіт. Діонїз рпц. де Бежан, просить о можливо енер- гічне пособлюване колекти на націо- нальнополітичний фонд і пересилання грошей або векселя на адрес прези- дента національної партії, п. Мо- деста р. Грігорчі в Карапчеві п. С. І чи не дивна зміна часів, а радше людей, коли колектором грошей на

корупційний фонд для Ончулових хрунів став той самий о. „рицар“. Бежан, про якого надто прозоро писав у цитованій вже статї той сам Ончул, „що саме від тих осіб, які митрополит у ва- жає найгіднішими від- вертає ся з відразою ці- ла дієцезія.“ — Нині стали они „приємні“ навіть для самого Ончула. Ба, колись він обурював ся, на те, як сьвященник „із запертем власного переконання підє вислугу- вати ся пануючій кліці часописними статями або аїтаціями“, а нині його серце радує ся, як на його виборчі збори (які, як доси, випада- ють зовсім не блискучо) стягають самі „ряні“ попи мужиків і як най- обридливійшими средствами агі- тують за ним враз із всякими ви- борчими розбишаками і палкарями.

Часи змінюють ся, та ще швид- ше змінюють ся в нашім краю люди і то в противнім напрямку, як би сего можна надїятись по політиках, які бодай трохи різнять ся від звичайніських політичних хамеле- онів...

Вісти з України.

Один із університетських професо- рів-Українців висловлює в 186. ч. „Діла“ свою думку про будїмтє конституційний царський манїфест із 19. серпня с. р., що основує ся безперечно на перекона- ню сьвітійшій частини укр. інтелїген- ції. Виказавши „мідь звинячу“ царських слів в поодиноких частинах манїфесту не поминає професор-Українець і національ- ного питання. „Царський манїфест — як він пише — знає окрім царя самодер- жця тільки „нарід“. Цар знає тільки са- модержавну Росію, царство польське, Сибір, Кавказ та Туркестан. Даремні царські зусилля, прїйде час, і він вже недалекий, що цар буде рад, коли буде йому вільно заговорити до „народів“ Ро-

сії! Озветь ся він і до українського на- роду, до того народу, що перед 251 ро- ками, освободившись із польської неволї, прилучив ся до московського народу, і признав його царя своїм царем, до того козацького народу, що в Переяславськїм договорі забезпечив Україні самоуправу: автономію церкви, своє судівництво, пра- во вибрати по впадобї свого гетьмана і право трактатів з заграничними дер- жавами. Ті права України, хоч знищені на папері царськими указами, стоять для нас і для нашого потомства незадавлені; вони застережені нашими предками а загарантовані предками. Хоч яка велика була неволя в Польщі, наші предки, наш нарід розбив ті кайдани, животвор- на сила нашого 30 мільонового народу ще дасть йому спримогу викарабатись і з теперішньої неволї... Сьвідомі тої жи- вотворної, невмирущої сили нашого на- роду, ми, про себе і про наше потом- ство, не зрікаємось прав нашого народу на людяне життє на сьвітї, та ще до- биваємось права користуватись бога- тствами нашої землі і добром всесьвітної культури. Того і дожидаємо від сирав- дешньої in spe конституції.“

Тільки під режимом російського са- модержавного пастука не так легко до- бити ся людяного житя, коли й досї го- ді дїждатись знесення указу із 1876 р., годї вихлопотати навіть дозвід на укра- їнську часопись, хоч не має вже хіба й одного народу в Росії, який сего вже не добив ся, хоч се бажанє піднімає ся вже навіть із поміж селянських мас. Ось „Придїлпровської Краї“ прикєсьє таке писмо, яке редакция одержала від од- ного укр. селянина: „Покірно прошу на- печатати в вашій газетї, що я селянин Кузьменко (із Малоросїв) знаю, як чи- мало селян-малоросїв бажєє, щоби була малоросїйська газета „Запорозька Сїч“. Може найдуть ся богаті і учені люде, щоби випросити розрїшенє издавати та- ку газету. Селянин новомосковського уїзда Роман Кузьменко“. Та лихо тільки в тім, що ся справа зависима не від доброї волї „богатих і учених людей“ а від злогопного опору рос. поліцейства чи там чиновництва.

Отєя поліцейська дволичність зата- жіла навіть і над долею українського сьвятого письма. Як звїсно царським ука- зом випущено вкінці чотирох укр. еван-

безкористною, без зрадливої мисли... Всї вони, підлі, ідуть, повзуть, пересмакують ся у слід за своїм весільним, могут- ним в своїй чорноті проводирем.

...Тихо підїмаєть ся рука з під чор- ного плаща... мов движеть ся нетерпля- ча краплина на кінці змійного оруддя... Все висше, висше кїнець той... а вона в своїй гордїй неприступности, в сво- ему царському, величі і не може навіть бачити його... Нараз... мов хижий звїр, огидний, стрибнув, мов блискавка бли- снула — упала смердюча крапелька на дивну шоку богинї... Ах!!! і на тому місці — опалена чорна пляма... Брудни- ми пятаками розбрискалась вона по бо- жественному румянцю, пропїкаючи слід за собою...

Зачув ся похоронний дзвїн, радісне скимліне огидливих голосів... Чорне зна- мено розвелось над головою і, трїпаю- чись в повному диму повітрі, мов на- хабно сьміялось: ха... ха... ха...

— Так дайте-ж сиди неземної, меч міні, щоб міг відомстити, щоб... О, ні, ні... Дайте міні мук таких, щоб пекло їм позавидїло — я сам, сам повинен мучитись за неї... І знов прокинув ся, знов судорожно стис руками подушку... „Забуття, забуття“ просив розсудок, а висше велїло думать, думать, думать...

(Дальше буде).

4)

Гнат Хоткевич.

ПОРТРЕТ.

(Фантазія).

Посвячую дорогій Е. А. Р., ч.

(Дальше).

...Лискаючий оксамит закриває тіло, мов навмисне для того, щоб ярче блис- нув у вічі сїжно-білий лебедий вїгїб ший. Великі круглі серги меркнуть своїм золотом перед дивним колїром ланит; нема дорожочного каміння... лише два діаманти спускають ся у низ з розкіш- них очей, дві перлини повисли там — і перлинам тим ціни немає... Ще не рвуть ридання тіла, ще не тремтять уся істота, мов бурю зігнута, а тільки хо- четь ся скрикнути... скрикнути так, щоб крик цей одїззав ся у дузах усїх мер- зених і нічотжних, щоб він долетїв до Всеєильного, коли і Той може що-небудь зробити... Зараз... зараз розлізеть ся вона морем пекучого болю, зараз зірветь ся з чарівних вуст протест краси, небесної владики — — — — —

І піт холодний виступив у нього на чолї... він прокинув ся... Біло і стукало в виски, руки тремтіли, а душа... душа болїла так, як ніколи ще!... О, ви, котрі буднями проживаєте свята життєві! Ви, що не бачите сіяння краси за мизерни- ми турбомами дня, що просипали дивні сходи сонця, що пропивали жар і тре-

пет молодї душі! І ви, сухї моралїсти з мертвими тенденціями на устах, з ди- ханем рівнодушя, вбиваючим прекрасне! І ви, односторонні борці односторонних ідеалів, вмираючи на життєвому товку- чому ринку під ногами товни! І всі, всі, хто не лив слїз на самотинї у ночі, хто не умірав душею за кожний атом пре- красного, хто не підїмав тоскливих очей до таємниць небесних — ви всі — вам не зрозуміти, як болїла у нього душа!.. Морем безмежним журби підїмалось чу- ття десь з глибин, тисячлїттями накоп- лена скорбота розривала серце — і ма- ло, мало було слїз, мало ридань вони не виявляли нічого...

Він дивив ся широко розкритими очима в повні темряви кутки кімнати, ловив ухом найменший згук — і знов засипляв важким, мов камїнь, сном, пе- реривисто дихаючи — — — — —

— — — — — Пишний бал. Мов високо- високо десь в порівнаню з людьми пли- ве вверху чїйсь стан... Та фігура ото- чена людьми, а люди зникають зниксо- жують ся перед нею — і вона одна, самотна пливе в височинї, сїючи сьвіт сонця, блишучи навколо правдою краси. Біле, ткане ельзами і феями лїсів платє, розкішна гірлянда квіток через плече, янтічно убрane волосє, а в руках мирт, зірваний закоханим янголом в небесних садах... Кожний крок дїше царственным достоїнством і сїє дивний запах округи... І се вона... вона...

І — мов з підземних царств яких, мов з глибокого, повного болота і смрод- них парів багна якого, піднялось до верху зло... олицетворене зло... Дїше воно убійчим диханем яду, силде палю- чими іскрами задрозів і підлих підко- пів. Воно узброєне в міцну стальову кольчугу слїпих буржуазних тенденцій, а в правїй руцї держить тонкий, як жало зміїне кортик, в усьо довжину яго- го ядними кистотами випалєні слова і речєня благоправних матрон, жриць та- емного культу розпусти. На кінці кор- тика блищать брудна якась, смердюча крапелька... То осуд загальний, коротко- зоре нахабство, те угань п'яного, зай- шовшого в тиху осєлю щасливих людей!...

І тихо, але безповоротно, як смерть, зростає воно висше і висше... За ним у першу голову — батькова строгість з ферудою близорукого глумства у руцї, там далї соїм родичів, родственників, крєвних і близьких і дальших з погани- ми, чорними вишкіреними зубами з кістя- ними пальцями, простягнутими уперед... Ще далї — ріжні рубрики знайомих, знавших, бачивших і вони, мизерні, хи- тають головами, плюють собі під ноги, а між тим хижо і розпустно дивлять ся у верх, скосивши очі... А далї ще за ними — безкінечний хвіст усїх „пер- ших стрїчних“: Хто з них гордо голову дере, нахабно, до гори, хто аж підстри- бує з високим язиком, хто удає спо- кійного — і ні одного, ні одного з них хоч бодай з теплим словом, з ласкою

гелістів із моск. тюрми. Незабаром потім видало одне петербурзьке Головне управління по делам печаті на запит київського цензора під ч. 2089 таку відповідь, що „святі писмо Старого і Нового завіту“, Псалтир видані в українській мові за границею все таки остаються зазначеними книжками!! (Гл. Ruth. Revue ч. 15. за 1905 р.) Покищо укр. євангеліє печатає ся в Москві і вже забирають ся поодинокі інституції користуватись ним ради ширення моралі. Ось житомирський уїздний комітет тверезости рішив — (Гл. Київ. Откл. ч. 229) на своїм останньому засіданні, що є необхідною річчю закупити українські євангелія для всіх читальних бібліотек цього уїзда (повіта).

Годі змовчати при сій нагоді тут і те, що українофобством проняті не лиш урядові сфери, воно захопило навіть російських соціалдемократів. Ось женева „Искра“, поміщуючи дописи про страйки на Україні, ні словом не згадує про роботу Р. У. П., за те безвинну повтаряє потребу розширення російської літератури, агітаційної. В ч. 106. без зазначення ким навіть, що укр. мужики воліють російську мову як української, а укр. видання „Правду“ і т. д. розуміють дуже погано. І на чію наївність рефлектує „Искра“, коли навіть її власні дописі промержені українськими цитатами — висловами мужиків. Отже мужики говорять до московських агітаторів по українськи, а самі своєї мови не розуміють!!! Тактика „Искри“ і всяких обрусителів із під червоного прапору аж надто прозора. Нині кажуть, що український мужик своєї літератури не розуміє, завтра, що ему її не треба, а по завтра, що її вже нема!! Та даремний їх труд, а при тім трохи смішний, як зваяжати ся на нечуваний попит за укр. літературою, який існує по українських селах.

Петербургське „товариство ім. Шевченка для видавання пожиточних і дешевих українських книжок“ рішило видати ряд українських брошур, які б мали на цілі познакомити українських селян з новим ладом, витвореним у Росії через введення державної думи. В цих брошурах викладано би селянам про суть і значіння репрезентативного ладу та познакомлено би їх з історією західноєвропейських конституцій. Перша з цих брошур уже виготовлена та предложена до цензури. Коли цензура дозволить видати того роду книжку по українськи, підуть за нею дальші. Рукописи належить слати на руки голови товариства А. А. Русова (С. Петербург. Офіцерская д. № 47. кв. 12).

Політичний перегляд.

Скликане австрійського парламенту, яке мало наступити вже з кінцем вересня, потерпить мабуть значну проволочку. Віденські антисемітські органи заповідають початок парламентарної сесії аж на другу половину листопада, хіба щоб до того часу угорська криза перейшла свою остру стадію, так, що можна би надіятися на рішене торговельних договорів із заграницею в законодатних тілах обох половин монархії, як також на те, що моглиб радити спільні делегації. За те малиб бути при кінці сего місяця, або з початком слідуєчого скликані сойми для полагождення справ біжучих. — В польських парламентарних кругах підносять потребу спарляментованя кабінету. Із рамени польського Кола мав би одначе годак засісти не в міністерстві просвіти, але в міністерстві желізниць, бо се важніший постерунок для галицьких Поляків, які в міністерстві просвіти добули коштом Русинів для себе хіба вже все, чого душа бажає.

Події в Росії. Воєнний суд у Варшаві засудив члена рев. польської партії, Каспшака на кару

смерти через повішене за те, що він підчас поліційної ревізії в тайній печатні, убив офіцера поліції і поліційанта. — Загальний союз товариств лікарів, правників і інженерів поручив окремим товариствам перевести загальний страйк. — Вибори до „Государственной Думи“, мають відбутися в грудні с. р., а дума має зібратися 25. січня 1906 р.

Страйк американських углекопів. В Сполучених Державах приготавлиють ся углекопи до генерального страйку. Американці народ практичний, тож в першій лінії дбають про страйкову касу. Нині досягнув уже страйковий фонд 2 мільонів доларів.

Російсько-японський мир.

Мирові переговори добігають кінця. Мабуть нині наступить підписане мирного договору без ніякої злишньої величавости, що застерегли собі японські делегати. Мировий договір буде складатися із передмови і 17 артикулів та окремого додатку, що буде складатися із чотирох уступів, яких зміст не міг бути уміщений в самім договорі. Проф. Мартенс заявив, що остаточна робота коло договору є так маловажна, що її полагождать вже самі секретарі без засідань цілого конгресу. На останніх засіданнях виринули спірні точки в справі укріплення Сахаліну а також що до речинця і умовин, серед яких має опустити російська армія Манджурию. Японці твердо обстоювали, щоб російські війська опустили Манджурию до останнього мужа в протягу 18 місяців і на сім відатки стало. Що до острова Сахаліну, то стануло на тім, що на ній не має бути укріплень.

Хоч заключене мира вже неминує, одначе завішення оружя зовсім не заключено. Прозорі Японці на те не пристають і обі величезні армії все ще стоять серед маджурских піл, готові кожної хвили кинутися на себе. Та до сего вже не прийде. Хоч і як велике незадоволене обняло Японію із приводу заключеного мира, то желізний послух незводиться ні Оамі ні Курокому пхнути свої війська до бою в супереч воли обожаемого Мікадо, що — як що-раз більше виходить на яву був саме головним творцем мира, бо особисто в супереч загальної опінії рішив зректися високих домагань, щоб тільки покінчити страшний пролив крови.

Про мир повідомлено російську голловну квартиру урядово дня 1. с. м. царским телеграмом до Леневица. Цар не криючи вдоволення із мира не може обійтись без того, щоб по давньому не горюжитись, що ось то „славетна“ його „армія готова не тільки відперти ворота, але також і завдати йому рішучий удар“. Шкода тільки, що нема старої пісні про знівечене до тла малих азіатських малц, як на початку війни прозивали Росіяни Японців...

Недоволене із миру серед лицарських Японців зростає що раз більше. Японський наряд нестримний в своїх побідах, понісши тільки жертв, не хоче добачувати стійности одержаних в мирі добутоків і крайню обурений на правительство і на маргр. Іто, якого політичні загорільці рішили вбити. Часописи являють ся в жалібних обвідках і говорять про поремеский мир із що раз більшим роз'яреном. В Токіо мало вже прийті до грізних демонстрацій, при чім правительственні будівлі пообкидують камінням. Каблї поперетинаю, так що провирити стійність чуток про події в Японії годі. Справжньої революції в Японії в політичних кругах одначе не надіють ся. — Мікадо вислав Рузвельтові ось таку відповідь на його гратуляційну депешу: „Ваш телеграм дуже мене урадував. Дякую за Ваші безінтересні заходи. Ціною високої стійности мира, який Вам завдячую і запевнюю, що із вдячностю признаю ролю, яку Ви відіграли при заключенню мира, що буде творити основу успішного і тривкого супокою на далекім Сході“.

ІЗ ІСТОРІЇ „ЦЕРКВИ-ДОМОВИНИ“.

(Конець).

Що позитивне право нарушується, аби тільки зробити можливими релігійні переслідування, се неоспорима правда. Доказів на те, прямо безліч. Одним із своїх указів дозволив сенат старообрядцям побудувати в Уральську капличку. Рішене видав заздалегідь міністер, так що на законній його основі хіба годі було похитнути ся. А одначе місцевий губернатор зніс його і старовіри не могли найти на него ніякої справи. Другий факт: В селі Симоновськ, смоленської губернії відобрано у якогось Родіонова троє дітей, тому, що він дисидент і віддано їх зовсім чужій людині, що належала одначе до православної церкви. По багатьох місцевостях глибокої Росії карають старообрядцеских духовників арештами і тюрмою за те тільки, що вони запускають собі довге волосе так як православні панотці. Огсі карі мусять вони зносити в супереч сенатским постановам і міністерским циркулярам, які не один вже раз постановляли, що священників годі карати за ношене довгого волоса*). Царю про ті всі події доношувано, але він на се не рушив навіть пальцем. Всю жестокість практикованої системи уявить гуманним читачам найліпше трагічна історія єпископа Методія, одного із стовпів старообрядчества. Історію сю доведено недавно до відома его величества, але не викликано у него навіть висловлення співчуття. Методій, родом із міста Челябинська, висвячений на священника сповняв сей чин через п'ятнадцять літ, після чого відзначено його достоїнством Томського єпископа. Раз якось заприцащав він сьв. тайнами чоловіка, який будучи родженим у православній церкві, перейшов відтак на старообрядчество. Се був як раз случай того рода, які роздивлювано в „Государственном Сьветі“, та ізза яких висловив ся так суворо сам імператор. На Методія зробив хтось донос. Його арештовано і поставлено перед суд, який признав його винуватим і осудив на заслання. Мало того; те рішене виконано із зовсім непотрібною грубостю. Єпископові Методієві заковано ноги в кайдани і післано його в Якутську область етапом в гурті із убійниками, та иньшими злочинниками найгіршого типу. Завдяки старанням одного із впливових старообрядців йому дозволили спершу остати ся в губернській місті, та незабаром перепер один пралат пануючої церкви те, що Методія заслано до Вилуйска. Старенького вже єпископа (йому було тоді 78 років) посадили верхом на коня, привязали до живота і сказали, що в такий спосіб має заїхати на місце призначення, яке було віддалене менше-більше о сім сот миль. „Таке рішене рівнозначне із замучуванем чоловіка на смерть“, говорили серед Методієвих вірних. І воно було сьвятою правдою. Старець умер по дорозі (1895. р.) та — коли, де, в який спосіб і хто його похоронив — се остало ся тайною на віки.

Коли репресійні средства, які цар припечатовує своїм іменем, ма-

ють мало-що спільного із дійсною релігією, то позитивні вчинки його в тій області навіяні надто прозоро замаскованим суєвірством. У него є прямо дїтвацький інтерес до всіх диковинок і чудес і він готов вірити однаково й посланням, які передають духи із невидимого сьвіта за посередництвом д. Філіппа, як уздоровленням, які звершують останки православних монахів, що їх імена додав до спису російських сьвятих сам цар. Його попередники були далеко більш повздержливими в справі заселюваня небес чим що до колонізації Сибіру. Микола І. згодив ся на канонізацію вороніжського єпископа Митрофана (1832. р.) аж тоді, як тіло його оказалось нетлінним, пролежавши в домовині довгу сотню літ. Та се була єдина канонізація за час его царюваня. Олександр ІІ. дозволив синодови долучити до спису православних сьвятих ще Тихона, єпископа вороніжського (1861. р.). Його наслідник не канонізував нікого. Теперішній знова цар не лиш канонізував двох (Теодосія, архієпископа чернігівського — 25. цвітня 1895. р. і Серафима Саровського — 31. липня 1903. р.) але ще й особисто приказав об'явити одного з кандидатів, Серафима сьвятим, не дивлячись на те, що тіло його найдено розложеним, хоч від його похорону минуло всего 70 літ. Православний єпископ Димитрій із Тамбова протестував ізза сеї причини проти причислення Серафима до лику сьвятих, бо се противило ся церковним традиціям, та за сю ріжницю в погляді із царем лишено сього єпископа катедри і післано єпископом до Вятки. Його величество є тої думки, що остали волосе, кости і зуби кандидата на сьвятію достаточо доказують його сьвятість, а пророкуючі монахи запевнили його, що Господь Бог незабаром зробить чудо і відтворить цілковито останки Серафима.

Ми не можемо входити тут в подробиці цих справ і в ті основи, які спонукали його величество вірити, що він стане незабаром потішений родинами наслідника, завдяки опіці його любимох сьвятих, яких іконами він благословив недавно свої війська: се збрало би надто багато місця. Головна суть сього є в тім, що імператор вніс в церковні діла як і у всі галузи адміністрації свій особистий вплив і обстає при своїм помимо супротивлень, протестів і здорових рад тих, хто найбільше спосібний до того щоб ним руководити...

Олег Сатур.

„Пан на Чункові“ перед судом.

Не можучи вже дальше знести кормиги звисного Лісковацького, дідиця з Чункова і не маючи спромоги вижити крайно з лихої платні, урядили тамопні громадяни взяти ся до страйку. Страйковий комітет звернув ся отже дня 9. липня с. р. до згаданого „przyjaciela ludku“ в цілі переговорів зглядом платні. Та Лісковацькі не то що не хотів пристати на жадні уступства, але ще й вилаяв селян словами: нероби, ніяки, лайдаки, смаркачі і т. д. Відтак считав, чи хто із них був на вічу в Чернівцях. Коли і. Гнідак відповів, що був, а дідиця відповів із старопляхецким протестом, що то на віче ходили самі пияки та лайдаки, то той самий господар відкрік: „Там були порядні люди, там були наші пани посли“. Тоді скрикнув п. Лісковацький: „То не посли, але осли!“ Що п. Лісковацькому драгує „блен-

*) Див. указ Новочеркаської консисторії із 19. VI. 1893, ч. 2928.

втіну" кров факт, що є в світі му-
жиків посли, що мужикам не мож без-
карно синати по двацятьнасть навіть без
дивана се понятно, але зовсім зрозуміло,
що й рускі посли заскаржили его до су-
ду, щоб приворотити пляхетку буту і
показати, що у нас обиджувати не мож
нікому не то панови на Чункові.

Карна розирава проти п. Лісковац-
кого відбула ся дня 31. серпня 1905 пе-
ред суд. п. Залуским в повіт. суді в За-
ставні. Читане акту оскарження віднало
мабуть тому, щоб борони Боже при-
сутні не дізнали ся, що п. Лісковацкий
сидить на лавці обжалованих. По заяві
оборонця обжалованого, др. Наймана, що
обжалований вимовив згадані слова але
у великім роздражненні зі сторони „страй-
карів“, зажадав заступник позовників др.
Гольденберг, щоб переслухати свідків
обида, чого, видно, ані противна сторо-
на ні суддя не надіяли ся. П. Залуский
по добрій хвилі мовчав сказав лише:
„Sind wahrscheinlich Mitglieder des „Sicz“
Vereines“ і вже навіть не хотів їх переслу-
хувати. На замітку заступника, що не
поступає коректно, суддя розсердив ся
так, що хотів його навіть зі салі ви-
ключити. А й се замітити треба, що ці-
ла розирава зійшла більше на перенадні
судії із заступником позовників, чим на
оголошенню самої кари. Остаточно при-
ступлено до переслухання свідків. По
заприсяженню свідка Георгія Гніданика
зачав п. Залуский винувати его довго
про все і вся. Не обійшло ся і без „на-
ставлений“ як то мужики сьміли йти до
двора, без запитів чи то мужиків того
їх посли навчили і чи посилали їх до
дідича і т. д. Однак свідок нічим не
збив ся, відповідав знаменито в користь
правди і послів, і потвердив все, що за-
кидував п. Лісковацкому акт оскарження.
Майже 1½ години тривало переслухання
першого свідка. Так само зізнавав і
другий свідок, Яків Юрчак. І тут не
обійшло ся без знаменитого інциденту.
Коли п. суддя спитав, чому ті посли є
власиво їх послима, свідок відповів
цілком найвно: Вони є рускими а
враз з тим нашими послима!
Пан дідич образив, тай доста
вже тільки питати ся! В тім ду-
чі були би мабуть зізнавали і решта свід-
ків, то-ж п. Залуский прийняв хіба з від-
воленем домагання оборонця пізаного,
щоб переслухати ще двох свідків ді-
дича, (На що? Ред.) по чім розправу
відрочено на другий раз. Та „по сен
одвлече, то не утче“... Присутний.

НОВИНКИ.

Чернівці, 2. вересня 1905.

До новоствореної рускої гім-
назії в Станіславові записало ся
відразу 140 учеників. Се найкраще по-
казує, чи тої гімназії, якій Поляки ро-
били такі труднощі, було Русинам треба.
Коли-б тільки єї керманич др. М. Сабат
не схотів собі брати приміру до веденя
гімназії із „нашої“ черновецької, де пря-
мо не допускає ся молодіжи до науки,
дарма, що табака для носа, а не ніс для
табаки!

Суспензия о. Попеля. О. Івана
Попеля, руско-кат. пароха в Довгополі,
організатора Гуцульщини завдяки москво-
фільским інтригам суспендували були
власті перед кількома тижнями ab offi-
cis et beneficiis. Тепер одначе — як до-
відуємо ся — сю суспензию, викликану
надто прозорими політичними мотивами —
знесено.

Грізна пожежа. В Адриянополи
вибух вчера вогонь, якого жертвою упа-
ло 1200 домів, багато церков і шкіл. По-
жежа лютувала в циркулі, де мешкають
убогі Греки, Вірмени й Жиди.

Злодії обікрали — прокурато-
ра. Як доносять з Коломиї, обкрадено
там прокуратора державного. Злодії вло-
мали ся вікном до хати і украли золо-
тий циліндровий годинник з монограмом
К. К., золотий ланцюшок з компасом, зо-
лоту брошку з 2. емальованими фотогра-
фіями і багато жіночого убраня. Заря-
джено поліційне слідство. Остерігає ся
перед купном тих річий.

Незвичайний випадок. 30. м. м.
зірвав ся на ул. Паньській в Чернівцях
страшний вітер, вибив в помешканні під

ч. 12 шибу, якої великий кавалок упав
на переходячу жінку і задав єї тяжку
2 сантиметри глибоку а 5 см. довгу
рану. Візвана телефонічно стадия рагун-
кова осмотрила ранену і відставила єї
до дому, де буде мусіла лежати 14 до
20 днів.

Книгосум. В громаді Нові Мама-
йвці появил ся між роговою худобою
книгосум. З тої причини замкнено вивіз
худоби з тої місцевости.

Новий Русин-адвокат в Стани-
славові. Др. Никола Желехівский отво-
рив адвокатську канцелярію в Стани-
славові при ул. Середній (Голуховского ч.
1. ріг улицы Собіського).

Ув'язнене убийника. В Чернів-
цях ув'язнила поліція Івана Шевчука,
котрий в марті с. р. допустив ся в Пе-
ченіжині злочину убийства і грабежи.
Молодий, 24-літній парубок признав ся,
що в Печеніжині удержав довгий час
любовні зносини з 40-літньою ворожою
Марією Мостовіюк. Сприкривши собі, хо-
тів з бабою розійти ся, але бояв ся єї.
Аж раз, коли Мостовіюкова заплатила
ему багату горівку, Шевчук під впли-
вом алкоголю здобув ся на відвагу і
заявив, що з нею зриває. Почувши те,
Мостовіюкова кинула ся на него з соки-
рою, але хилила, а тоді Шевчук хопив
єї за горло і задушив. Найдений при ній
10 сотиків забрав і утік з Печеніжиня.
Перебував наперед в Сереті, потім в
Чернівцях, далше в Садагурі, а звінці
знов в Чернівцях. Тут понав ся в руки
поліції, що сїдїла за ним, маючи вка-
зівки від галицької жандармерії.

Чи скількість божевільних
збільшує ся? Гадка, що число боже-
вільних що-раз зростає, має своїх при-
хильників навіть серед кругів лікарських.
Проти сего виступив сими днями дирек-
тор віденського заведення для божевіль-
них, др. Теляковский, опираючись на
статистичних даних. Після його обчис-
лень припадає у Австрії 1893 р. один
божевільний на 1077 мешканців, а 1896
р. один на 825. Коли публіка чує що
раз більше про недужих духово, коли їх
число по шпиталях зростає, то се тіль-
ки тому, що тепер люди стали більше
печалитись недужими духово і що раз
більше звертались о поміч до психіатрів.
Лічене душевно хорих укріплює ся на-
віть між темними масами на місце дав-
ної віри в те, що в божевільного вселив
ся — чорт. Чим краще поставлена в
якім краю печаливість про божевільних,
тим більше буде — як справедливо за-
мічує циріхський психіатр Бляйн — число
случаїв божевілья. Се ще одначе зовсім
не говорить, щоб мало зростати число
божевільних — то збільшує ся тільки
скількість лічених душевно хорих людей.

Оповідки, іменованя і т. п.

Великий концерт в Чернівцях.
Заходом „Товариства для плеканя укра-
їнської пісні, музики і штуки драматич-
ної в Чернівцях“, та при участі про-
гульки артистичної львівських академиків
і панни Наталії Підліпенської, учениці
віденської консерваторії, відбуде ся дня
11. с. м. в понеділок в великій салі То-
вариства Музичного в Чернівцях вели-
кий концерт з отсею програмою: 1. Н.
Вахнянин: „Урра у бій“ хор муж. в
супр. форт. 2. Н. Лисенко: „Мені одна-
ково“ сольо тенорове. 3. а) Ф. Колесса:
„На любій розмові“, б) А. Мильберг: „Се-
ренада“ хори мужескі а capella. 4. Бер-
нацкі: „Тропак“ скрипка сольо. 5. а) М.
Волошин: „Чого мені тяжко“, б) В. Мен-
дельсон „На воді“ хори а capella. 6. а)
Е. Гріг: „Norwegischer Brautzug“, б) F.
Chopin: „Valse E mol“ форт. сольо. 7.
Н. Абт: „Як веснонька вже на гори
йде“ дуєт тенор і баритон. 8. Лемківські
пісні хор мужескі а capella. 9. Сольо
сопраново. 10. С. Людкевич: „Косар“
хор муж. в супр. форт. Початок точно
о годині 8-й вечером. Ціни місць: Льо-
жа 12 К., крісло першорядне 4 К., крі-
сло другорядне 3 К., крісло треторядне
2 К., білет студентський 50 сот. Ціни
без податку.

Загальна пчільнича вистава із
міжнародним характером в Тішині (на
Шлеску) буде отворена сьвяточно дня
17. вересня і потриває до 1. жовтня.
Обиимає вона загалом 8 груп. Всяких
інформацій уділять на бажане виставо-
вий комітет в Тішині, Стрільниця.

Прилучене нової громади до
суду пов. в Радівцях. Міністер спра-

ведливости прилучив ярмаркову громаду
і область Стража до повітового суду
в Радівцях.

З університетської бібліотеки.
Др. Тарангул підняв подорож наукову
до Німеччини.

З Виділу краюного. На засіданню
кр. Виділу із 1. вересня 1906 порішено
уділити 300 К. субвенції райфайзен-
ским касам в Іспасі, Кисельцях-Тораках,
Слободзі-Раранчу і Шиноті камеральнім.
Потверджено для Станівців гор. висоту
такеж за помертні оглядини в висоті 1
К. Дозволено зятинути пожички грома-
ді Дорна Кандрени в висоті 20.000 К.
з краюного банку, а містови Гуратумо-
ра в висоті 30.000 К. із фонду на бу-
дівлі шкіл. — Потверджено предложені
контракти купна згл. заміни громад Ки-
селів, Стара-Жучка, Дзвиняче, Лужани
і Вікно а також службову умову, які по-
заключували громади Деа Фрумесса,
Рус-не-Боул, Ватра Молдавиці із своїм
секретарем грм. Оскаром Гінке, а гро-
мадам Драчинцям і Кабинови дозволено
мати спільно 1-го писаря грм. — При-
звано особисті додатки по 100 К. надуч.
Ом. Іваницюму в Чернівці і Дмитрови
Скалатови в Магалі. Вкінці на основі
переведених доходжень заряджено все
потрібне, щоб привернути лад в громад-
ських управах Каменки і Качики.

Із сїчового руху. Позір! Від-
крите і посвячене прапора Січи в Рус-
пе-Боул (повіт кімпольонський) відбу-
де ся в неділю дня 10. вересня 1905
о 2-й годині по полудні. Отсим запро-
шуємо доокрестві „Січи“ і інтелігенцію
на се для нас так важне сьвято! — За
товариство „Січ“ в Рус-пе-Боулі Юрій
Якубович, кошовий.

Старшина товариства гімн. і по-
жарн. „Січ“ в Чорторії скликає на
неділю дня 10. вересня 1905 о 1 годині
по полудні головні збори. По звичайнім
днемнім порядку головних зборів відбуде
ся велика народна забава із таким роз-
кладом: 1. Промови членів поодиноких
„Січий“. 2. Гімнастичні вправи „Січий“. 3.
Сьвіти і декламації. 4. Ковбасний
стопи. 5. Народні танці. — На сей день
запрошуємо до нас укліно всі сестри
„Січи“. — Аляя Цурканович писар „Сі-
чи“, Демис Руснак, кошовий.

Отворене „Січи“ в Лукавці н.
С. відбуде ся на леваді пос. Н. Василя-
ка в неділю д. 17. с. м. о 1 год. по пол.
За старшину тимчасовий кошовий Юрій
Гнідий.

Вечерниці з танцями в Чорто-
рії. З нагоди головних зборів Товари-
ства „Січ“ в Чорторії, устроєє нисше
підписаний комітет „Вечерниці з танця-
ми“ дня 10. с. м. в домі ви. п. дідича
Рудковського, на які комітет запрошує
всіх учасників зборів. Стрій народний або
візитовий. Вступ від особи 1 К. 50 сот.
Музика п. Алека Паращука. Початок
точно о 8 годині вечером. — За комі-
тет: Гедимик Лесеніцкий, начальник су-
ду, Ежен Стрийський, ц. к. нотар, Ни-
кола Сивула, ц. к. інсп. н. шк., Кость
Цурканович, надуч., Партемії Дамчул,
надуч., Іван Герасимович, учитель, Демис
Руснак, надучитель. — Вечерниці і збо-
ри відбудуть ся без згляду на погоду.

Із „Руско-селянської бурси“.
При отворенню „Січи“ в Мігові зі-
брано старанем п. о. Маланчука і п.
надуч. Гнідого 22 К. 80 с., при якій
нагоді пожертвував п. надуч. Тодор Іва-
ницький з Сторонця Пут. 5 Кор. Шкіляна
рада громади Яблонці звернула частину
доходу з концерту устроеного гр. прав.
півцями церковними на бурсу 20 К., а
п. надуч. Ос. Стримковский зібрав по
концерті в касині в Гриняві 13 К. 40
сот.; при сій нагоді пожертвували (в ко-
ронах): Ви. п. М. Козик 1, Шупак 1,
о. Тиміньский 2, Василь Товстюк 1, п. н.
О. Якубович 1, Евг. Косташук 1, Йосиф.
Стремковська 1, Павліна Тонієвич 1, Де-
ллонд 1, Шанкарик 1, Берль Шухман
0-40, Андрей Бурдзи 0-20, Адрей Кали-
нюк 0-20, Войтович 0-60, NN. 0-20, NN.
0-20. Заряд бурси складає як найсер-
дечнішу подяку. П. Клим, управитель.

Із штуки і літератури.

Львівський Руско-народ. театр
під дирекцією М. Садовського виїздить д.
15. вересня із Заліщик на дальші вистави
до Коломиї.

Про гостину львівск. руского
народ. театру, що від 18. м. м. дає

під управою п. М. Садовського ряд пред-
ставлень в Заліщиках, пишуть нам:
Дня 24. с. м. виставлено конкурсну ко-
медию Л. Яновської „Дзвін, що людий до
церкви скликає, а сам в ній не буває“.
Зміст єї ось який: Студент Андрій, син
небогатої вдови Марії Сидоровної кохає
ся з Орисею, панночкою, котра прожи-
ває на селі і помагає в спілці з учите-
лем Сергієм народови, що живе в страш-
ній нужді та біді, годуючи його та по-
магаючи йому своїми та збираними гріш-
ми... Аж ось приходить телеграма, що
Андрій приїде з багатою панною-дудар-
кою іменем Людмила Орлова, яка посі-
дає мільон, котрим хоче допомогти на-
род... Орися і учитель тіпуть ся і очі-
кують їх нетерпеливо. Нарешті надїхали
ожидаї. Та — Андрій противить ся
дрібній роботі Орисі і Сергія — і прямо
висьміває його. В нього ліпші — крапші
„пьяни“. Він хоче не кільком людям те-
пер помагати — але всім пізнійше мимо
того, що теєр страшенна біда. Та по-
казуєсь, що він те лиш так говорить, бо
йому нарід і ве в голові — і він зару-
чує ся з багатою панною — відрікаю-
чись Орисі — кажучи їй, що приносить
свою любов яко жертву для народа...
Тимчасом зачинає він любовні зносини
з Зінкою, званою „Лісовою квіткою“, най-
мичкою в його матері. Та Людмила на-
ходить його з нею разом і покидає його
обурена — наколи його приятель Сергій
покинув його перед тим, вдаривши його
в лице в сьварці... Ось головні черти
сього образу з сучасного життя. Штуку
відіграно знаменито.. Ролю Андрія віді-
грав п. Стадник з великою правдою.
Людмилу грала пані Рубчакова, Орисю
п-на Косакова, а Сергія п. Махніцкий.
Про гру всіх взагалі нема що казати,
бо вона всім звісна. В загалі тішить ся
руский театр в Заліщиках великою сим-
патією, і сая „Сокола“, в котрій від-
бувають ся представлення, набита при
кождім представленню. Гамусенко.

Підручний календарик на рік
шк. 1905/6 для учеників руско-україн-
ських шкіл середних. Ціна 50 сот. Сей
календарик появил ся в Тернополі на-
кладом „Молодіжи“. Крім звич. календа-
риєм знаходить ся в ній вірш Грінченка:
„До праці!“, „Як підготовляти ся до
школи?“, „Правила гігієни“, „Найваж-
ніші події з історії „України-Руси“,
„Держави сьвіта і їх головні міста“, „Всі-
лякі скорости“, „Гроші уживані в чужих
державах“, „Міри і ваги“, Поділ годин
і каталог. Кінчить ся календарик „Мар-
шом соколів“. В додатку знаходить ся
доволі чистих карток, так що календарик
може рівночасно служити дуже добре
і за нотес для нашої молодіжи.

Український декламатор „Роз-
вага“. Артистичний збірник поезій, опо-
відань і прози, монологів, жартів і гу-
моресок найвидатніших українських по-
етів і письменників. Мельодекламация
„Остання ніч“, муз. М. Лисенка. Для чи-
тання й декламування на сцені, вечери-
нях, дома, в громаді, драматичних кур-
сах і т. д. Уложив Олекса Коваленко.
1. Declamatorium. 2. Мельодекламация і
лірична поезія. 3. Жарти і гуморески.
З портретами поетів, письменників і ар-
тистів. Київ, 1905. Видане Ів. Само-
ненка. В декламаторі „Розвага“ надру-
ковані найкращі твори корифеїв укра-
їнської літератури, а також молодих по-
етів і письменників України російської,
Галичини, Буковини і Америки. В збір-
нику 480 творів 133 авторів з 58 пор-
третами поетів, письменників і артистів.
Збірник має 520 сторінок гарного ком-
пактного друку, сторінки закрашені сти-
льовими вінетками, краєвидами і візерун-
ками. Ціна 1 р. 25 коп., в розкішній ар-
тистичній оправі 1 р. 75 коп.

Переписка редакцій.

Ви. Ф. К. в Б. і др. Вашого
письма не полагоджено в час через те,
що через цілий серпень адресата в Чер-
нівцях не було, а редакцію вів зовсім
хто инший. — Ви. В. С. в К. м. По-
містимо в слідуючій числі. Нині було
годі. — Ви. І. С. в К. Піде до „Рускої
Ради“, бо для нас надто передавнене.

Шукає ся на село

ДОМАШНОГО УЧИТЕЛЯ

для ученика нормальних шкіл.

Пожаданий ученик з учительського
семинара.

Услівя під „С“, postestante Яблонця,
(Буковина).

За редакцію відповідає: Іван Захарко.

При заовленнях книжок узрашае ся присилати на porto.

Головний склад в Чернівцях: Шмід і Фонтін.